

11.10.2012

Jakelussa mainituille

VUOSIA 2014—2017 KOSKEVIEN VALTIONTALouden KEHYSTEN VALMISTELU

Valtiontalouden kehusehdotusten, talousarvioehdotusten sekä toiminta- ja taloussuunnitelmien laadintaperiaatteista 24.4.2003 annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti ministeriöiden tulee laatia kehusehdotuksensa ja niihin liittyvät selvitykset ja laskelmat maaliskuussa 2013 annettavan vuosia 2014–2017 koskevan valtiontalouden kehyspäätöksen valmistelun pohjaksi. Ehdotukset tulee valmistella valtiovarainministeriön antaman toiminta- ja taloussuunnittelua sekä kehys- ja talousarvioehdotusten laadintaa koskevan määräyksen (TM 1101, 23.3.2011) mukaisesti. Ehdotukset tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 9.1.2013 mennessä.

Finanssipolitiikan näkymät

Epävarmuus talouden suunnasta on pysynyt korkealla. Maailmantalouden riskit painottuvat edelleen negatiiviselle puolelle. Riskit liittyvät ennen kaikkea julkisen sektorin velkaantumiseen, pankkijärjestelmien haurauteen ja rahoituksen epätasapainoon, mutta myös yksityisen kysynnän vaimeaan kasvuun ja korkean työttömyyden pitkittymiseen.

Viime vuonna Suomen talous kasvoi 2,7 %. Tänä ja ensi vuonna kasvu jää prosenttiin. Epävarmuus talouden kehityksestä on kuitenkin suuri. Suomen talouden arvioidaan kasvavan keskipitkällä aikavälillä viime vuosikymmenen keskimääräistä kasvua maltillisemmin. Talouden kasvunäkymiä heikentävät mm. väestön ikääntyminen sekä tuotannon siirtyminen alhaisempien työvoimakustannusten maihin samalla kun myös investointiaste näyttää alentuneen pysyvästi.

On tärkeää kohentaa Suomen talouden kilpailukykyä ja pitää yllä luottamusta Suomen julkisen talouden kykyyn hoitaa velvoitteensa kaikissa tilanteissa. Konkreettinen tavoite on säilyttää Suomen valtion luottoluokitus nykyisellä parhaimmalla mahdollisella tasolla. Tämä puoltaa määrätietoista ja tiukkaa finanssipolitiikkaa yhdistettynä maltilliseen kotimaiseen kustannuskehitykseen.

Hallituksen tavoitteena on valtiontalouden velan ja kokonaistuotannon suhteen kääntäminen selkeään laskuun vaalikauden loppuun mennessä. Lisäksi hallitus on sitoutunut päättämään vaalikauden loppuun mennessä toimista, joita tarvitaan koko julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi. Tavoitteisiin pääsemiseksi hallitus tavoittelee valtiontalouden tasapainoa sekä talouden suotuisaa kasvuvauhtia.

Hallitus on päättänyt valtiontalouden rahoitusasemaa kohentavista sopeutustoimenpiteistä, jotka on otettu huomioon lokakuun 2011 kehyspäätöksessä sekä huhtikuun 2012 kehyspäätöksessä. Ennusteen mukaan nämä kääntävät valtiontalouden velkasuhteen hienoiseen laskuun. Hallitus on sitoutunut toteuttamaan lisätoimenpiteitä, jos valtion velan BKT-osuus ei näytä kääntyvän laskuun ja valtiontalouden alijäämä näyttää asettuvan yli 1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Lisätoimenpiteiden toteuttamiseen sekä erityisesti rakennepoliittisiin toimenpiteisiin on syytä varautua maaliskuun 2013 kehyspäätöksessä.

Julkisen talouden kestävyysvajetta ei kyetä poistamaan pelkästään finanssi-poliittisin toimin. Rakenteelliset toimet, jotka edesauttavat korkeampaa työllisyysastetta, pidempiä työuria, julkisten palveluiden parempaa tuottavuutta, tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta sekä korkeampaa kasvupotentiaalia, ovat oleellisia valtiontalouden tasapainottamiseksi, ennustettua nopeamman kasvun luomiseksi ja julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi.

Kehysehdotusten laadinta vuosille 2014–2017

Hallinnonaloittaiset kehysehdotukset laaditaan ministeriöissä valtioneuvoston antamien valtiontalouden kehysten ja muiden määräysten mukaisesti.

Peruslaskelma valmistellaan valtioneuvoston 4.4.2012 antaman kehyspäätöksen pohjalta. Peruslaskelmaan kirjataan jo tehtyjen päätöksen vaikutukset ja menojen tasoon vaikuttavien automaattisten tekijöiden muutokset.

Päätöksillä tarkoitetaan eduskunnan talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä päättämiä pysyviksi tarkoitettuja muutoksia, talousarvion rakenteen muutoksia ja muita teknisiä tarkistuksia sekä hallituksen tekemiä sopimuksia, päätöksiä ja sitovia kannanottoja. Automaattisia tekijöitä voivat olla mm. väestömäärä, väestörakenne, ikärakenne, oppilasmäärät, työttömien määrä ja eläkkeensaajien määrä, korkotaso sekä sosiaaliturvamaksut.

Vuoden 2017 pohjalukuina käytetään edellistä kehyspäätöstä vuodelle 2016. Hallituksen tekemät säästöpäätökset sisällytetään lähtökohtaisesti vuoden 2017 peruslaskelmaan vuoden 2016 tason mukaisesti. Hallitusohjelman mukaiset menolisäykset oletetaan lähtökohtaisesti päättyvän vuonna 2015, elleivät ne ole luonteeltaan pysyviä.

Laskelmiin ei tule sisällyttää uusia harkinnanvaraisia määrärahalisäyksiä, mikäli ne eivät perustu jo tehtyihin päätöksiin. Toimintapoliittisten linjausten tulee lähtökohtaisesti vastata huhtikuun 2012 kehyspäätöstä, ellei näihin tämän jälkeen ole tehty muutoksia.

Ministeriöiden kehysehdotukset laaditaan peruslaskelman pohjalta momentteittain eriteltyinä. Kehysehdotus vuosille 2014–2017 tulee valmistella kurinalaista menojen hallintaa tukevalla tavalla.

Mikäli ministeriökohtaisiin kehysehdotuksiin sisällytetään hallitusohjelmaan perustuvia määrärahojen lisäyksiä tai uudelleenkehennuksia vaativia uudistuksia, mainitaan ao. hallitusohjelman kohta. Määrärahamuutoksia ehdotettaessa tulee esittää, missä määrin ne voidaan toteuttaa uudelleenkehennuksien kokonaiskehysten puitteissa. Etuuksien perusteita koskevista

ehdotuksista tulee käydä ilmi myös nykyainsäädännön tai muiden nykyperusteiden mukainen menotaso, ellei se ilmene peruslaskelmasta.

Kehyksen lukuja tarkistetaan talousarvion rakenteessa mahdollisesti tapahtuvia vertailukelpoisuuteen vaikuttavia teknisiä muutoksia vastaavasti. Nämä tarkistukset sisällytetään aiemmin päätettyjen muutosten osalta peruslaskelmaan ja uusien ehdotusten osalta kehusehdotukseen. Kehusehdotukseen sisällytetyt muutokset suhteessa peruslaskelmaan eritellään yksityiskohtaisesti ja perustellaan. Erittelyt ja perustelut esitetään tarkoituksenmukaisessa laajuudessa käyttäen liitemuistioita samaan tapaan kuin talousarvioehdotuksia tehtäessä.

Kehysten ulkopuolelle jäävistä momenteista tulee esittää arvio (peruslaskelma ja siitä mahdollisesti poikkeava muutosehdotus).

Valtiovarainministeriö haluaa kiinnittää erityistä huomiota siihen, että peruslaskelman ja kehusehdotuksen tulee perustua realistiseen arvioon nykyainsäädännön ja tehtyjen päätösten aiheuttamasta menotasosta. Mikäli menokehitykseen sisältyy riskejä suuntaan tai toiseen, riskien suuruus ja aiheutumissy tulee esittää.

Ministeriöiden talousjohtajille ja Buketti-tietojärjestelmän pääkäyttäjille toimitetaan erilliset, yksityiskohtaisemmat valmisteluohjeet tietojärjestelmän käyttöön ja ns. asiamuutoslomakkeeseen liittyen.

Peruspalveluohjelma

Peruspalveluohjelmassa arvioidaan kuntien tehtävistä ja muista velvoitteista aiheutuvat menot ja tulot sekä toimenpiteet niiden tasapainottamiseksi. Peruspalveluohjelma kattaa kuntataloutta koskevat lakisääteiset peruspalvelut ja arvion kuntien kokonaistaloudellisesta tilanteesta sekä tarkasteluja kuntatalouden tilasta erikokoisissa kunnissa ja maan eri osissa. Kuntien peruspalvelutehtävien ja muiden velvoitteiden tarkoituksenmukaisuutta ja rahoitusta arvioidaan poikkihallinnollisesti yhtenä kokonaisuutena ottaen huomioon kuntien verotulot, valtionosuudet ja maksut. Peruspalveluohjelmassa tarkastellaan kuntien toimintatapoja ja tehokkuutta sekä tarvetta sellaisiin rakenteellisiin uudistuksiin, joilla taloudellisuutta ja tehokkuutta on mahdollista lisätä. Peruspalveluohjelman johtopäätökset sisällytetään kehyspäätökseen. Kuntien tulojen ja menojen kehitystä sekä kuntatalouden tilaa koskevat taulukot kuvauksineen sisällytetään kehyspäätöksen liitteeksi. Lisäksi laaditaan laajempi muistio, jossa tarkastellaan toimintaympäristön ja palvelurakenteen muutoksia, peruspalvelujen kehittämistarpeita sekä toimenpiteitä kuntien menojen ja tulojen tasapainottamiseksi.

Peruspalveluohjelman valmistelua varten on asetettu valtiovarainministerin johtama ministerityöryhmä ja sille sihteeristö. Ministeriöiden tulee tuottaa peruspalveluohjelman valmistelua varten tarpeelliset tiedot toisaalta ministerityöryhmän sihteeristölle ja toisaalta valtiovarainministeriölle osana ministeriöiden kehusehdotusta. Ministeriöiden kehusehdotusten ja ministerityöryhmälle toimitettavien ehdotusten tulee olla perusteiltaan yhteneväiset.

Hallituksen strategian toimeenpano

Hallitusohjelman strategisen toimeenpanosuunnitelman kolme painopistealuetta ovat köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen, jul-

kisen talouden vakauttaminen sekä kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistaminen.

Ministeriöitä pyydetään huomioimaan hallitusohjelman strateginen toimeenpanosuunnitelma ja pyrkiä kehysvalmistelussaan sopimaan keskenään ja esittämään kehusehdotuksissaan sellaisia määrärahasiirtoja, jotka tukevat hallituksen strategian toteuttamista. Ministeriöitä myös kannustetaan tunnistamaan mahdollisia eri hallinnonalojen yhdessä rahoittamia kohteita kärkihankkeiden piiristä.

Hallitusohjelman strategisen toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvien hankkeiden etenemistä arvioidaan alkuvuoteen sijoittuvassa hallituksen puoliväli-istunnossa. Hallituksella on puoliväli-istunnossa mahdollisuus arvioida julkisen talouden kestävyyttä, sen vahvistamiseksi mahdollisesti tarvittavia lisätoimia sekä hallitusohjelman keskeisten tavoitteiden saavuttamiseksi mahdollisesti tarpeellisia määrärahasiirtoja pääluokkien välillä. Tällä tuetaan kehysvalmistelussa ja kehysriihessä tapahtuvaa talouden ja hallinnon toiminnan yhteensovittamista ja finanssipoliittista päätöksentekoa. Valtiovarainministeriö ja valtioneuvoston kanslia koordinoivat hallituksen puoliväli-istuntoon ja kehysriiheen tuotettavaa aineistoa.

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelma

Ministeriöitä pyydetään toimittamaan hallinnonalakohtaisen kehystekstin yhteydessä tekstimuotoilu myös Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmiinsa liittyvistä hankkeista sekä ydintoiminta-analyyseista mahdollisesti kehyskaudelle aiheutuvista suuntaviivoista tai linjauksista.

Julkishallinnon tietovarantojen selvittäminen

Julkisten tietovarantojen avaaminen on hallitusohjelman strategisen toimeenpanosuunnitelman kärkihankkeena kestävän talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Avaamalla julkisia tietovarantoja jatkokäyttöä varten tähdätään myös kansalaisyhteiskunnan toimivuuden ja demokratian edistämiseen ja julkishallinnon tuottavuuteen. Valtiovarainministeriö pyytää ministeriöiltä selvityksiä vuosien 2014–2017 kehysvalmistelua varten siitä, millä aikataululla ja millä tavoin ministeriöt aikovat avata tietovarantoja. Selvitykseen on sisällytettävä mahdolliset taloudelliset vaikutukset ja ne on otettava huomioon kehusehdotuksissa. Tähän liittyvät ohjeet löytyvät liitteestä.

Sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelma (SADe-ohjelma)

Hallituksen tavoitteena on sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelman (SADe-ohjelma) täysimääräinen toteuttaminen 5.10.2011 tehdyn kehyspäätöksen rahoituksen puitteissa. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryöryhmä (HALKE) puolsi kokouksessaan 8.12.2011 SADe-ohjelman toteuttamista koskevia uusia linjauksia. HALKE-linjauksiin perustuen valtiovarainministeriö jatkoi 24.2.2012 päätöksellään (VM038:00/2009) ohjelman toimikautta vuoden 2015 loppuun.

Valtiovarainministeriön JulkICT-yksikkö koordinoi SADe-ohjelmaa. SADe-ohjelman tavoitteena on tuottaa asiakaslähtöisiä ja yhteentoimivia, julkisen sektorin kustannustehokkuutta ja laatua vahvistavia sähköisiä palve-

lukokonaisuuksia kansalaisten, yritysten ja viranomaisten käyttöön. Ohjelmassa toteutetaan sille asetettujen tavoitteiden ja menettelytapojen mukaisesti sähköisen asioinnin palvelukokonaisuushankkeet (vastuutaho suluissa) Osallistumisympäristö (OM), Oppijan palvelukokonaisuus (OKM), Rakennettu ympäristö ja asuminen -palvelukokonaisuus (YM), Työnantajan palvelukokonaisuus (TEM), Yrityksen perustajan palvelukokonaisuus (TEM), Sosiaali- ja terveysalan palvelukokonaisuus (STM) sekä erillishankkeet Kansalaisen yleisneuvontapalvelu (VM) ja Etäpalvelut (VM), joiden rahoitus sisältyy ICT:n kehittämisen osalta SADe-ohjelman rahoituskehikseen.

SADe-ohjelmassa on toteutettu yhdessä ohjelman hankkeiden kanssa uudistettu kustannus-hyötylaskentamalli, jonka ohjelman johtoryhmä on hyväksynyt käytettäväksi hankkeissa. Hankkeita on edellytetty päivittämään kustannus-hyötylaskelmansa syys-lokakuun 2012 aikana. Hankkeiden omistajatahojen tulee tehdä palvelujen ylläpitorahoitusta koskevat tarkastelunsa ja esityksensä kyseistä mallia hyödyntämällä.

ICT-tehtävät ja niihin liittyvät säästöt

Hallitusohjelman mukaista toimialariippumattomien ICT-palvelujen yhteenkokoamista valmistellaan valtiovarainministeriön asettamassa TORI-hankkeessa (VM035:00/2012). Tavoitteena on asettamispäätöksen mukaisesti, että palvelukeskus aloittaa toimintansa vuonna 2013 ja palvelukeskukseen siirretään sekä nykyisten palvelukeskusten että virastojen ja laitosten toimialariippumattomat ICT-tehtävät. Ministeriöiden ja muiden virastojen ja laitosten on edelleen pidättäydyttävä käynnistämistä omia toimialariippumattomia ICT-palveluhankkeita. TORI-palvelukeskuksen toiminnan kautta saatavat säästöt ja hyödyt mahdollistuvat vain, kun virastot ja laitokset luopuvat kaikista toimialariippumattomista ICT-tehtävistään ja ottavat uuden palvelukeskuksen palvelut täysimääräisesti käyttöön. Siirtojen ja palveluiden käynnistysten on suunniteltu ajoittuvan pääosin vuosille 2013–2014. Virastojen ja laitosten tulee varautua osaltaan siirtojen toteuttamiseen ja ICT-tehtäviensä uudelleen organisointiin.

Valtiovarainministeriön JulkICT-yksikkö ohjeistaa ministeriöitä hallitusohjelman mukaisten julkisen hallinnon ATK-säästöjen hallinnonalakohtaisten kehysvaikutusten huomioimisesta kehusehdotuksen peruslaskelmassa myöhemmin syksyllä, kun asiasta on saatu valmistelussa olevat poliittiset päätökset.

Ministeriöiden on toimitettava kehusehdotuksensa yhteydessä tiedot hallinnonalansa ICT:n kehittämistä sisältävistä hankkeista, joiden hankkeenaikaiset kokonaiskustannukset kehyskaudella ovat yli 1 milj. euroa. Käytettävä Excel-lomake on saatavissa valtiovarainministeriön www-sivujen kohdasta laadinta- ja soveltamismääräyksiä.

Muut ohjeet

Ministeriöitä pyydetään toimittamaan kehusehdotuksensa yhteydessä 9.1.2013 myös ns. asiamuutoslomake harkinnanvaraisista tai muuten poliittisestikin kiinnostavista muutoksista verrattuna kevään 2012 kehyspäätöksessä päätettyyn.

Lisäksi ministeriöitä pyydetään tallentamaan ehdotuksensa kehyspäättöksen hallinnonalaa koskevaksi tekstiksi 14.1.2013 mennessä Buketti-tietojärjestelmään. Tekstissä tulisi tuoda esille hallinnonalan keskeisimmät linjaukset sekä kehyskaudella määrärahojen tasoon merkittävästi vaikuttavat tekijät. Myös poliittisesti kiinnostavat asiat tulisi tuoda esille. Tekstin kokonaispituuden tulisi olla noin puoli sivua ml. vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaa koskeva tekstiosuus.

Ministeriön kehysehdotus laaditaan voimassa olevien laadintamääräysten mukaisesti ja vuoden 2013 hinta- ja kustannustasoon käyttäen Bukettiin lokakuussa 2012 tallennettuja kokonaistaloudellisia ennusteita ja oletuksia. Valtiovarainministeriö toimittaa ministeriöille viimeistään 11.3.2013 muutokset määrärahojen mitoituksen pohjana oleviin kokonaistaloudellisiin ennusteisiin laskelmien tarkistamista varten.

Kehyspäättöksen yhteydessä julkaistaan eritelty arvio valtion tuloista sekä taloudellinen katsaus, jossa eritellään arvion kokonaistaloudelliset taustaoletukset, keskipitkän ajan taloudelliseen kehitykseen vaikuttavat tekijät samoin kuin arviointi valtiontalouden kestävydestä. Tämän mahdollistamiseksi ministeriöiden tulee ilmoittaa hallinnonalansa tuloista momenteit-
taiset arviot vuosille 2014–2017.

Valtiovarainministeriö muistuttaa, että ministeriöiden tulee tarkistaa talousarvion ulkopuolella olevia valtion rahastoja koskevat ennakoivat rahoituslaskelmat vuosille 2014–2017 ja toimittaa tarkistetut laskelmat valtiovarainministeriölle tallentamalla ne Bukettiin pääluokan tason liitteeksi (valtiovarainministeriön määräyksen liite II-1). Ennakoivissa rahoituslaskelmissa tulee panostaa tiedon laatuun ja ajantasaisuuteen. Tuloja ja menoja ei tule nettouttaa.

Edellä todetun johdosta ministeriöitä pyydetään tallentamaan hallinnonalansa kehysehdotuksen vuosille 2014–2017 liitteeseen Buketti-tietojärjestelmään sekä toimittamaan sen 5 kappaleena **viimeistään 9.1.2013** valtiovarainministeriöön ministeriön johdon allekirjoittamina. Tietojärjestelmähankkeiden Excel-lomakkeet pyydetään toimittamaan lisäksi osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

Valtiovarainministeri

Jutta Urpilainen

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

JAKELU Eduskunnan keskuskanslia
Tasavallan presidentin kanslia
Ministeriöt

TIEDOKSI Valtiovarainvaliokunnan sihteeristö
Eduskunnan tilitoimisto
Valtiontalouden tarkastusvirasto

LIITE Julkishallinnon tietovarantojen selvittäminen

LIITE: Julkishallinnon tietovarantojen selvittäminen

Julkishallinnon tietovarantojen avaamista jatketaan systemaattisesti ja mahdollisimman nopeasti. Tavoitteena on julkisten, digitaalisten tietoaisteistojen saattaminen helposti uudelleenkäytettävissä muodossa tietoverkkojen kautta kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen, viranomaisten, tutkimuksen ja koulutuksen hyödynnettäviksi. Näin avataan markkinoita uusille palveluille ja liiketoimintamahdollisuuksille.

Tietovarantojen avaamisessa edetään julkishallinnon tietovarantojen saatavuuden ja käytön edistämistä varten asetetun työryhmän ehdotusten mukaisesti selkeyttämällä vaihtelevia maksukäytäntöjä ja tukemalla julkisen sektorin hallussa olevien tietojen käytön lisäämistä. (Tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt 2/2012). Valtion vuoden 2013 talousarvioesityksessä on toteutettu rajoitetusti siirtyminen maksuttomuuteen julkishallinnon sisäisissä tietoluovutuksissa.

Julkisten tietovarantojen avaaminen laajasti yhteiskunnan käyttöön toteutetaan vaiheittain. Toteutuksessa tähdätään suunnitelmalliseen, hallittuun etenemiseen ottaen huomioon taloudelliset vaikutukset ja tietovarantoja ylläpitävien viranomaisten toimintaedellytysten turvaaminen.

Suunnitelmallista etenemistä varten valtiovarainministeriö pyytää ministeriöiden selvitykset siitä, millä aikataululla ja millä tavoin nämä aikovat avata tietovarantoja. Selvitykseen on sisällytettävä mahdolliset taloudelliset vaikutukset ja ne on otettava huomioon hallinnonalojen kehusehdotuksissa.

Ministeriöiden tehtävät

Ministeriöiden tehtävänä on käynnistää ja organisoida tietovarantojen avaamista koskeva selvitystyö toimialallaan sekä tehdä hallinnonalakohtaiset suunnitelmat tietovarantojen avaamisesta sekä niistä kehyskaudelle aiheutuvista taloudellisista vaikutuksista:

- käynnistää ja ohjeistaa hallinnonalan virastot ja laitokset tekemään selvitykset omista tietovarannoistaan,
- muodostaa virastojen ja laitosten selvitysten pohjalta hallinnonalan yhteinen suunnitelma tietovarantojen avaamiseksi (priorisointi)
- arvioida taloudelliset vaikutukset kehyskaudelle tietovarannoittain
- toimittaa hallinnonalan suunnitelma ja määrärahaehdotukset valtiovarainministeriölle vuosia 2014–2017 koskevan kehusehdotuksen yhteydessä.

Tietovarannoilla tarkoitetaan tässä yhteydessä taloudellisesti, sisällöllisesti tai yhteiskunnallisesti merkittäviä tietokokonaisuuksia tai tietoaisteistoja. Tietovarantojen avaamisella tarkoitetaan julkisten tietojen tarjoamista koneluettavassa muodossa vapaasti uudelleen käytettäviksi. Uudelleen käyttö voi olla esimerkiksi tietojen yhdistämistä toisiin tieto- tai muihin sisältöihin tai kokonaan uusien palvelujen luomista tietojen pohjalta. Tietovarantojen avaaminen ei koske salassa pidettäviä tietoja eikä tietoja, joiden käyttö on lainsäädännön perusteella rajoitettua.

Virastojen ja laitosten tehtävät

Selvityksen kohteena ovat virastojen hallussa olevat merkittävät julkiset tietovarannot, tietokokonaisuudet tai -aineistot. Tietovarannon uudelleen käytön helpottaminen voi edellyttää muutoksia aiempiin maksukäytäntöihin tai tietojen saattamista koneluettavaan muotoon esimerkiksi teknisen rajapinnan avulla. Tietovarantojen vaikutusten arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota mm. vaikutuksiin viranomaisten maksutulojen vähenemiseen ja investointeihin.

Virastojen ja laitosten tietovarantojen kartoituksessa ja tunnistamisessa voidaan edetä seuraavissa vaiheissa:

1. Listataan merkittävät viraston tai laitoksen määräysvallassa olevat tietovarannot/ tietokokonaisuudet/ tietojärjestelmät. Erotellaan selkeästi julkiset ja ei-julkiset kokonaisuudet.
2. Ryhmitellään tietovarannot 1) jo avattuihin (saatavissa koneluettavassa muodossa maksutta) 2) julkisiin, avattavissa oleviin, joihin ei liity mitään käyttörajoituksia tai lainsäädännön esteitä avaamiselle) 3) tietovarantoihin, jotka mahdollisesti voitaisiin ja voisi olla hyödyllistä avata, mutta joiden avaamiseen liittyvät kysymykset vaatii erillistä selvittelyä, 4) salassa pidettäviin, jotka voidaan jättää tämän selvityksen ulkopuolelle.

3. Tietovarantokohtainen arviointi avaamisen ja uudelleen käytön edellyttämistä toimenpiteistä: Mitä toimenpiteitä tarvitaan tietojen avaamiseksi ja jatkokäytön mahdollisten esteiden poistamiseksi?
4. Mitä vaikutuksia tietovarannon avaamisella on? Mitä taloudellisia kustannuksia aiheutuu? Millaisia henkilöstövaikutuksia? Mitä taloudellisia tai yhteiskunnallisia hyötyjä on saavutettavissa?
5. Virastot ja laitokset toimittavat hyvää tiedonhallintatapaa koskevien säännösten mukaisesti laaditun selvityksen toimialansa ministeriölle. Tämä kokoaa vuosia 2014–2017 koskevan kehusehdotuksensa liitteeksi hallinnonalansa kartoituksen tuloksen, tietovarantojen avaamisen toimenpidesuunnitelman 2013–2014 (mitä avataan, missä järjestyksessä ja milloin) sekä laskelmat ja arviot vaikutuksista määrärahatarpeisiin sekä lainsäädäntöön, tietohallintoon, turvallisuuteen ja varautumiseen.

Kehusehdotukseen liittyvän suunnitelman sisältö

Kokonaiskuvan saamiseksi tietovarantojen avaamisen etenemisestä pyydämme tietoja sekä jo avatuista että avattaviksi ehdotettavista tietovarannoista. Hallinnonalan tietovarantojen avaamista koskevan suunnitelman tulisi sisältää seuraavat tiedot niistä tietovarannoista, jotka on jo avattu sekä niistä, jotka esitetään avattaviksi kehyskaudella:

- Tietovarannon nimi
- Tietovarannon vastuorganisaatio
- Tietovarannon sisällön kuvaus lyhyesti
- Tietovarannon säädösperusta
- Tietojen luovuttamisesta tai tietosuoritteista nykyisin perittävät maksut ja niiden peruste
- Tietovarannon avaamisen ajankohta (jo toteutunut tai suunniteltu)
- Tarvittavat toimenpiteet tietovarannon avaamiseksi koneluettavassa muodossa ja maksutta
- Arvio tietovarannon avaamisen taloudellisista vaikutuksista (kustannuksista ja hyödyistä)
- Tietovarannon avaamisen vaikutukset lainsäädäntöön ja sen kehittämistarpeisiin

Tietovarantojen kartoitusta tarvitaan myös tietohallintolain (10.6.2011/634) mukaisessa kokonais- ja tietoarkkitehtuurityössä. Siksi tässä ohjeistettu selvitystyö kannattaa käytännössä, jos mahdollista, organisoida osana kokonais- ja tietoarkkitehtuurityötä tai hyödyntää siinä tämän kartoituksen tuloksia.

Valtiovarainministeriön JulkICT-toiminnossa lisätietoja antaa neuvotteleva virkamies Anne Kauhanen-Simanainen, puh. 02955 30043.